

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

VRTEC

1931 **10** 1932

VSEBINA 10. števil.: Ver-an: Pismo malemu bratcu (Pesem) — Ivan Albreht: Večer (Pesem) — Franjo Neubauer: Jutranjica (Pesem) — Fr. Ločnikar: Bratu (Pesem) — Danilo Gorinšek: Vrabeč hoče biti kralj (Pesem) — Xavier de Maistre: Mlada Sibirjanka — Maksimov: Radovedna miška (Pesem) — Lasbacher Franc: Mamina solza — Junaško dekletje — Vida G.: Srečka — Dr. Ant. Slodnjak: Levstik in »Vrtec« — Pouk in zabava — Rešitve.

Rešili so vse tri uganke: Gornjak Kunica, Lukman Vera iz Ruš; Silc Franc in Edvard iz Ribnice; Vasle A. in Senica J. iz Žalca; Konjar Jaka iz St. Vida n. Lj.; Krošelj Zlata iz Cerknice; Zakrajšek Jože, Lah Feliks, Intihar Majda, Gorjup Amalija iz Blok; Cuček Feliks iz Sv. Ruperta v Slov. Gor.; Jug Zlatica iz Studencev pri Mariboru; Dobrovolje Anica iz Verda; Ramoveš Zanita, Resman Anica in Tinka, Fischer Milka, Prešeren Tončka, Scerbačič Boža, Torkar Dora, Debevc Joža, Grile Rado, Brce Vinko in Ravnik Mirko iz Radovljice; Turnšek Valerija, Cocey Pavla, Batek Adolfina, Flis Ana, Bavdek Vlasta, Golob Olga, Hubad Mira, Jazbec Marija, Kerschbaumer Frieda iz Celja; Erman Saša, Rožanec Jože, Mastnak Avg., Logar Fr., Babnik St., Žitko Milan, Kavčič A., Perat Anton, Čurk Mojmir, Senegačnik Jurij, Bahovec Pepi, Parovel Milan, Vitek Milan, Moser Janko, Škrjanc Milan, Martinuč Pavel, Babnik Janez, Podgoršek Marjan iz Ljubljane.

Izžrebana je Ramoveš Zanita iz Radovljice.

Ker tako pridno rešujete uganke, sporočam, da bo v prihodnjem letu več nagrad. — Urednik.

Samo 1 Din stane knjižica »Sprehod po Ljubljani« pri upravi »Vrtca«, Ljubljana, Kolezijska ulica 1. — Priloži naročilu v pismu znamko za 1 Din!

Uprava Vrtca (Ljubljana, Sv. Petra cesta 80) ima še nevezan Vrtec 1929/30 in 1930/31 po Din 14, vezan Vrtec 1922, 1925/26, 1926/27, 1927/28, 1928/29, 1929/30, 1930/31 in nevezan Angelček 1930/31 po Din 8 ter vezan Angelček 1925/26, 1926/27, 1927/28, 1928/29, 1929/30 in 1930/31. — V Jugoslovanski knjigarni se dobe poleg navedenih še Vrtec (vezan) 1910, 1911, 1913—1917, 1921—1924; Angelček (vezan) 1895, 1906, 1908, 1912—1916, 1921, 1922, 1924.

Vrtec s prilogo Angelček (10 številok) stane za leto 1931/32 Din 20, Angelček sam Din 5.

Lastnik »Pripravniški dom« v Ljubljani, Urednik in izdajatelj Vinko Lavrič, katehet v Ljubljani, Kolezijska ulica 1. Rokopisi in rešitve naj se pošiljajo na »Uredništvo Vrtca in Angelčka v Ljubljani, Kolezijska ulica 1. — Naročnino sprejema »Uprava Vrtca in Angelčka« (Vinko Lavrič) v Ljubljani, Kolezijska ulica 1. Čekovni račun uprave ima številko 10.470.

1931 / VRTEC / 1932

Ver-an:

Pismo malemu bratcu.

*Pišem ti, bratec, pismo veselo,
pismo veselo z belo roko:*

*Včeraj ljudje so ves svet očrnili,
zakrili so sonce
in zvezde ugasili.*

*Poglej, moj bratec! Vidiš nebo?
Tam zvezde zlate cveto.
Poglej, moj bratec! Zapiraš oči?
Na sinjem nebu sonce gori.*

*Bratec moj!
Zakrili so včeraj ti mlade oči
s črno roko,
s črno lažjo,
da bi ne videl več belih dni.*

*Bratec moj, svet je ves lep,
svet je ves zlat.
Bratec moj, ti si še mlad,
vero v srce
pa greva po zemlji domači sreče iskat!*

Ivan Albreht:

Večer.

Dva topola za vasjo
strmo zreta pod nebo;
v mraku se gubi dobrava.
Izza gore mesec plava,
potok lahno v noč šumlja,
nežno vabi glas zvoña:

»Daj miru nam, dobri Bog
varuj delo naših rok,
zvestim srcem vero hrani,
da za dne spet tebi vdani
zdravi pojdemo na delo,
zdravo delo in veselo...«

Dva topola za vasjo
potonila sta v temo.
Staro, mlado v snu molči,
dokler mirno zlata zora
ne odpre spet dnevu dvora.

Franjo Neubauer:

Jutranjica.

Preden dete se zbudi,
v sobo cvetje mu dehti,
davno prebujeno,
z vonjem napojeno.

Komaj sine rani zor,
ptičkov že zapoje zbor:
»Vzbudi se in vzdrami,
dete, pevaj z nami!«

Zažari na nebu svet,
pride detece buditi:
soba pozlati se,
dete prebudi se.

Fr. Ločniškar:

Bratu.

Ti orješ in režeš brazde v zemljo,
kot delal pred tabo je oče;
smehlja se obraz ti, čeravno z višav
ožiga te solnce pekoče.

Življenje zarezalo tebi še ni
na čelo sledov bolečine,
a nam, ki po svetu blodili smo,
zarezalo jih je v globine...

Danilo Gorinšek:

Vrabec hoče biti kralj . . .

Vrabec hoče biti kralj:
krono si iz bilk napravi,
žezlo mu je kos lesa,
cunji beli — plašč se pravi.

Ves kraljevski švigne v log,
da tam sprejme poklonilo,
da ondukaj tisoč rok
ga pomoči bi prosilo.

Pride tja — pred njim beži
mlado, staro na vsa silo.
Kmet mu pravi: Hvala ti,
dober boš mi — za strašilo.

Mlada Sibirjanka.

(Konec.)

delo se ji je, kakor da bi hčerka ne bila več njena hčerka Praskovija. A na to ni bilo časa misliti. Njihova združitev ni mogla dolgo trajati. Kajti redovna pravila so obsodila starše, tako potrebne opore, da žive ločeni od ljubega otroka. Ta ločitev ju je toliko huje zadela, ker nista mogla imeti nobene nade, da bi še kdaj živeli skupaj kakor včasih. Bila je ta ločitev mnogo bolj kruta kakor tista, ko je hči odhajala iz lšima v Petrograd.

Toliko sredstev nista premogla, da bi si v Nižnjem Novgorodu ustanovila lasten dom. Bila sta torej prisiljena, da sta sprejela ponudbo sorodnikov. Mati je bila doma iz mesta Vladimira, in tja so vabili zdaj rešena pregnanca.

Tako sta preživevala v Nižnjem Novgorodu osem dni, zdaj neznansko srečna, zdaj zopet do smrti žalostna, če sta pomislila na bližnje slovo od ljubljene hčerke. Mati je bila neutolažljiva.

»Čemu nama bo zdaj ta toli zaželena prostost, čemu?« se je grenko vpraševala. Ves napor in tak uspeh šibke hčere ni torej drugega naredil, kot da me bo odtrgal od ljubljenega otroka. Oh, da nisem več v Sibiriji!»

Če je človek še kolikor toliko mlad, se kajpada tudi težko loči za vedno od svojih bližnjih; vsaj lahko nekoliko upa, da se bo še sešel z njimi nekoč. A težje se je ločiti staremu človeku, ki ne pričakuje bogve kaj od prihodnosti in si misli: Nikoli več se ne vidi!

Ob slovesu v materini celici je Praskovija sveto obljubila staršem, da jih obišče še to leto v Vladimiru. V spremstvu matere prednice in vseh redovnic je šla družina v samostansko cerkev.

Dasi je Praskovijo enako bolela ločitev, se je kazala močno in vdano v voljo božjo in skušala mater opogumiti. Vendar se je hotela umakniti, da bi ji ne bilo treba pretrpeti zadnjih trenutkov. Ko je nekaj časa molila pred oltarjem, se je potihoma odstranila in se vzpela na kor, kjer so molile redovnice in že se je pojavila za mrežo.

»Zbogom, dobri oče, zbogom, ljuba mati! Praskovija pripada Bogu in živi samo zanj, a vaju ne bo nikoli pozabila, ne! Dragi oče, sprejmi žrtev, ki jo zahteva Bog. Ljuba mati, ne upiraj se božji volji in Bog naj te tisočkrat blagoslovi!«

Naslonila se je na mrežo in dolgo zadrževane solze so planile iz nje.

Vsa iz sebe je hotela nesrečna mati k hčeri. Mati prednica pa je dala znamenje z roko in visok zastor je skrnil jokajočo hčer jokajoči materi.

Redovnice so zapele psalm o nedolžnih ljudeh, ki hodijo po božjih potih.

Pred cerkvenimi vrati je čakal voz. Kakor v sanjah sta sedla Lopulova na trdi sedež. Nikdar več nista videla Praskovije. —

Mlada redovnica se je brez težave privadila strogim redovnim pravilom. Vršila je svoje dolžnosti tako vestno, da so jo tovarišice še bolj spoštovale in ljubile.

Toda njeno zdravje se je slabšalo vedno bolj in ni moglo brez škode prenašati mučnega življenja. Bolezen se je vgnezdila v prsih. Nižnjenogorodski samostan je zgrajen na višini, izpostavljen vetrovom in tak pač

ni dobro vplival na zdravje mlade redovnice. Ko je prebila tu eno celo leto samega bolehanja, so ji zdravniki nasvetovali, naj premeni bivališče.

»Kavno prav,« si je mislila mati prednica.

Imela je opravka v Petrogradu in se takoj odločila, da jo bo spremljala Praskovija.

»To bo ugodno vplivalo na tvoje zdravje,« je zatrjevala Praskoviji. Zraven pa si je mislila, da ne bo v škodo samostana, če Praskovijo zagledajo bivši varuhi in prijatelji kot novinko v nižnjenovgorodskem samostanu.

Praskovija je na ta način postala priprošnjica, vneta, kakršna je bila pri vsakem dobrem delu, in nesebična. Toda v novem stanu se ni več spodobilo, da bi zahajala v tako številne družbe kakor tedaj, ko je bila v Petrogradu prvič. Obiskala je le tiste, ki jih je spoštovala, bodisi da jim je bila hvaležna bodisi da jih je ljubila.

Praskovijo je med tem časom bolezen jako spremenila. Shujšala je do skrajnosti, saj je bolehalo že več let. Kdaj že je pogoltnila večnost tisto nesrečno viharo noč! Tiho je grozila bolezen in Praskovija je počasi odmirala. Toda v tem počasnem umiranju je bila tako ljubka, da bi težko našli obrazek, ki bi bil tako lep in tako nekaj posebnega.

Bila je srednje, drobne postave, a lepo razvite. Prijetno okrogel obrazek je gledal iz črnega ogrinjala, ki je zakrival vse lase. Kot oglje črne oči pod visokim, odkritim čelom so gledale otožno mirno. Celo smehljala se je otožno mirno.

Dobro je poznala naravo in pogledala je nevarni boleznim v obraz. Vedela je, da ne bo več dolgo. Vse njene misli so se obrnile na oni svet, ki ga je pričakovala brez strahu, še celo veselo in nepotrpežljivo kakor dobra delavka, ki je izpolnila dan in počiva čakaje na zaslužen plačilo.

Ko je prednica uredila svoje zadeve v Petrogradu, sta se pripravili za odhod v Nižnij Novgorod. Praskovija je še enkrat obiskala prijatelje, ki so ji preskrbeli udoben voz, da se zahvali in poslovi. Na stopnicah je srečala drobno dekletko, zavito v cunje. Ko je videla mlado redovnico, ki jo je spremljal lakaj, se je ubožica dvignila, da izprosi miloščino. Od onemoglosti se je komaj obdržala na šibkih nogah. Iz nedrja je potegnila orumenel listič in ga molila Praskoviji.

»Oče je mrtvouden,« je zajecljala, »in živi od miloščine, ki jo nabere jaz. A tudi jaz sem zbolela in kmalu bo oče ob sleherno pomoč.«

S tresočo roko je vzela Praskovija list, na katerem je župnik potrdil, da je dekle v resnici pomoči potrebna in da je dobro dekle.

»Tudi jaz sem,« je prišla na misel mladi redovnici, »nekoč takole čepela na stopnicah mestne hiše in zastoj prosila usmiljenja.«

Usoda bolne deklice se ji je zdela tako podobna njeni. Skoro ji je šlo na jok, tako globoko jo je ganilo. Dala je dekletu ves denar, ki ga je imela pri sebi in ji obljubila, da bo poskrbela za njo. Obljubo je izpolnila. Tako ganljivo je naslikala dekletovo bedo svojim prijateljem, da so ti od srca radi oskrbeli mrtvoudnega očeta in jetično hčer z vsemi potrebščinami.

Preden je odšla iz Petrograda, je Praskovija še prosila višje oblasti, da bi smela večno obljubo narediti takoj. Po postavah je bilo takrat določeno, da šele po štiridesetem letu. Te milosti pa ni izprosila.

Vračajoč se v Nižnij Novgorod, sta se s prednico za nekaj dni ustavili v Novgorodu. Novgorodski samostan ni imel tako strogih pravil, imel pa je jako ugodno lego, kar je bilo za Praskovijino zdravje kakor nalašč.

V Nižnjem Novgorodu je imela tovarišico, katere sestra je živela v novgorodskem samostanu. Praskovija jo je takoj poiskala, saj se je s sestro najboljše poznala. A tudi z novgorodsko sestro jo je zvezalo v kratkem času

najožje prijateljstvo. Tu je zvedela, da pride nižnjenovgorodska prijateljica v kratkem v novgorodski samostan. In zdaj jo je bilo lahko pregovoriti, da tudi ona zapusti materni samostan.

Prednica je videla, kako ji ljubi otrok sahnje pred očmi in ji ni branila, dasi bi jo imela najrajši za zmerom pri sebi.

Na veliko žalost vseh tovarišč v Nižnjem Novgorodu in celo meščanov, ki so jo spoznali, je Praskovija za vedno zapustila nižnjenovgorodski samostan.

Prva dva meseca v Novgorodu je porabila v prav čuden namen. Postavila je sebi in prijateljici leseno kočico z dvema celicama, kajti v samostanu ni bilo prostora. V novem pribežališču se je počutila izredno srečno.

Novo tovarišice so smatrale Praskovijin prihod v samostan kot posebno milost iz nebes. Trudile so se na vse načine, da ji olajšajo trdo življenje, ji prevzemale dolžnosti, ki niso bile ravno v korist njenemu zdravju.

Taka skrb in tako lep mir, ki ji je bil v resnično naslado, je podaljšal njeno življenje v leto 1809. Zdravniki so že davno obupali, a ona ni verjela, da bi bil konec že tako blizu.

Brez dvoma je bilo njeno zaupanje v življenje posebna milost božje previdnosti. Neusmiljena bolezen, za katero ni bilo zdravnikov in ne zdravila, je Praskovijo še podpirala v upanju na življenje, ki ga je imela kmalu zapustiti. Ni okusila strašnega čakanja zadnjega ure.

Na predvečer svoje smrti se je Praskovija zbarva v gorko odejo sprehajala po samostanskem hodišču. Ni čutila tiste utrujenosti kakor po navadi, a vendar je sedla na klopico pred samostanskimi vrati.

Zdelo se ji je, da jo zimsko solnce poživlja. V njem se je bleščal zmrzli sneg in ji priklical pred oči daljno Sibirijo in pretekle dni.

Sani s potniki, ki se niso videli iz ovčjih kožuhov, so zdrknile mimo nje in naglo izginile za oglom. In še je upanje vzvalovalo v srcu:

»Še to pomlad,« se je obrnila k prijateljici, ki je prišla pogledat za njo, »še to pomlad bom obiskala očeta in mater v Vladimiru. Ti me boš spremlila, dragica, kajne?«

Veselje je sijalo iz oči, a smrt je lepela na ustnicah.

Prijateljica si je prizadevala, da bi se kazala veselo in zadržala solze.

Naslednji dan, bilo je decembra na god svete Barbare, je bila še toliko pri moči, da je v cerkvi pristopila k obhajilni mizi. Sredi popoldneva pa ji je prišlo tako slabo, da je legla, ne da bi se slekla.

V celici je stalo več tovarišč, ki niso mislile, da je že tako nevarno. Glasno so govorile in se smejale — druga drugi, da bi Praskovijo razveselile. A Praskovija je hotela počivati in jo je utrujala njihova navzočnost.

Ko se je razlegel po samostanski hiši cerkveni zvonec, ki je klical k večernim molitvam, jih je prosila s komaj slišnim glasom:

»Pojdite v cerkev in molite zame! Danes prosite Boga še za zdravje, saj čez nekaj tednov boste že molile za pokoj moje duše.«

V celici je ostala samo prijateljica.

Praskovija jo je prosila, naj ji bere večerne molitve, kakor je imela navado, da jih je sama molila. Hotela je svoje dolžnosti opraviti do konca.

Redovnica je pokleknila in začela tiho peti, pa kmalu je Praskovija smehljaje dala znamenje z roko.

Prijateljica je pristopila k postelji, pa je komaj razumela.

»Dragica, ne poj več! To me ovira v molitvi!«

Redovnica je zopet pokleknila in odslej psalme samo brala. Umirajoča se je od časa do časa pokrižala.

Stemnilo se je.

Ko so prinesle redovnice luč, Praskovije ni bilo več.

Desnica ji je obležala na prsih in njeni prsti so še mrtvi hoteli napraviti znamenje svetega križa.

Maksimov:

Radovedna miška.

»Strašna zver, poglejte mati,
o meni srce trepeta!
Vsa kosmata je in grozno
o luknjo prav na me zijá!«

»Beži, dete, ta razbojnik
zoiška skoči nate — hop
in o telesce zasadi ti
cele vrsto ostrih zob!«

Ali miška radovedna
glavico ven pomoli,
s šapo mačka jo poboža —
miška mlada omedli.

Mamina solza.

Majhni sta še bili sestrici Milica in Elica. Milica je hodila že v prvi razred, Elica pa je še uživala veselo prostost. Le tu in tam sta si zaželeli šole in tedaj je iz Milice-učenke postala Milica-učiteljica. Številili sta do pet, deklamirali kako pesmico — in pouka je bilo konec.

Milica pa je bila svoji mlajši sestrici tudi sicer prava učiteljica. Ko sta včasih posedali sami doma, v senci za hišo, v travi za potom, pod bukvu v gozdu, sta brihtni glavici prereševali to in ono, skušali prodreti tej in oni skrivnosti do dna. Pri tem se je morala Elica pogosto čuditi Miličini modrosti. Zgodilo pa se je tudi, da je vsa sestrina učenost ni zadovoljila. Tako ji Milica na primer ni znala razložiti, zakaj oblaki, tisti beli, ki so »kakor zmečkan krompir«, ne padejo na zemljo. Ali zakaj ima bukev listje in ne igel, kakor bor. Zastonj ji je Milica dopovedovala, da bi bukev potem ne bila bukev, ampak bor. Navadno sta taka neresljiva vprašanja končavali »že mora tako biti!«.

Ena skrivnost pa je bila, katere nista mogli razumeti in pri kateri se tudi s tem sklepom »že mora tako biti!« nista mogli zadovoljiti, ker se jima je vedno vzbujalo še nadaljnje vprašanje: zakaj? Ta skrivnost je bila njuna mama. Neštetokrat sta govorili o njej. Veliko lepega in dobrega sta imeli o njej povedati. A kar jima je bilo skrivnost, je bilo to, da sta jo videli skoraj zmeraj le resno in otožno. Dočim sta videli druge matere smejati in veliko govoriti, je bila njuna molčeca, brez smeha. Zakaj ona ni vesela? In zakaj ne postaja in se ne pogovarja z drugimi? Zakaj ne poje, kadar pere?

Nekega dne — mama je odšla v mesto — sta se deklici dolgočasili. Nobena igra ju ni mogla razvedriti. Tedaj je Elica zopet začela pogovor o mami.

»Milica, kaj misliš, ali nama bo mama kaj prinesla iz mesta?«

»Ne vem. Menda ne,« je odgovarjala Milica, ki je bila pač že vajena, da jima mama ni prinašala bogvečesa, kadar je prihajala iz mesta.

Doričina mama pa zmeraj kaj prinese: igrače, bonbončke, ali pa vsaj kifelčke,« je skušala dokazovati Elica, da bi bilo vendar lepo, če bi tudi njima mama kaj prinesla.

Milica pa je opravičevala mamo: »Veš, to stane denar, naša mama ga pa nima.«

»A — samo tisti dobijo kaj takega, ki imajo denar?« se je čudila Elica, ki ni mogla razumeti, da dela denar tako razliko med njo in Dorico. Obe sta mali deklici, obe imata dobre mamice, toda Doričina mama ima denar, njena pa ne.

Molčali sta nekaj časa, kakor da je obema težko, ker ne moreta pričakovati, da jima bo mamica kaj lepega prinesla. Elica je prva zopet pretrgala molk:

»Milica, veš kaj sem oni dan videla?«

»Kaj?«

»Lačna sem bila pa sem šla k mami in jo prosila, naj mi da kruha. Odprla je miznico, pa ni našla ničesar. Nič mi ni rekla, samo pogladila me je po laseh. Čez nekaj časa sem ji zopet rekla: Mama, lačna. Zopet mi ni nič rekla, pa tudi kruha mi ni dala. In še enkrat sem jo hotela prositi. Ko pa sem jo pogledala, sem videla — veliko svetlo kapljo, ki se je pomikala od očesa dol po licu.«

»Solza!« je šepnila Milica.

»Čisto počasi je lezla in puščala za seboj mokro pot. Jaz sem jo kar gledala in ji nisem več upala reči, da bi rada kruha. Nič več nisem bila lačna in žal mi je bilo, da sem jo prej nadlegovala. Tedaj je zdrknila kaplja z lic na tla.«

»Mamina solza!« je ponovila Milica.

»Kaj misliš, Milica, zakaj se je mama takrat jokala? Saj sem bila pridna in sem jo lepo prosila kruha.«

»Toda kruha ni bilo pri hiši!«

»Ali je bila ona tudi lačna?«

»Morda. Ampak tebi ga je hotela dati, pa ga ni imela.«

»Pa bi lahko rekla, da ga ni. Zakaj ni tako rekla, zakaj je jokala?«

»Elica, ti si še premajhna in še ne razumeš, kako te ima mama rada. Zato ji je bilo tako hudo, ko ti ni mogla dati kruha, da se je zjokala.«

»Pa saj je jaz nisem hotela žaliti,« se je izgovarjala Elica, ki ni hotela biti kriva, da bi se mati radi nje jokala.

In Milica jo je tolažila: »Saj ne rečem, saj ni bila zato žalostna, ker si jo ti prosila, ampak zato, ker ti ni mogla dati.«

»Bi le boljše bilo, če bi ji ne bila nič rekla. Pa sem bila lačna. Potem pa — sinoči, veš kaj se mi je sanjalo?«

»Da si imela veliko kruha, kajne?« se je smehljala Milica.

»Ne, ampak zopet sem bila lačna. Mami pa si nisem upala reči, ker sem se bala, da bo zopet jokala. Sama sem iskala kruh. Nikjer ga nisem našla. Pogledala sem še na lesen krožnik v shrambi, bil je tudi prazen. Ko pa sem ga vzela v roko, sem zagledala na njem — veš kaj? — mamino solzo, ravno tisto, ki sem jo videla oni dan na njenem licu. Hitro sem ga hotela dati iz rok, tedaj pa je solza začela postajati večja in večja in na-

enkrat ni bila več solza, ampak — kos kruha. Pozabila sem na mamino solzo, vzela sem tisti kruh in ga jedla. Tako dober je bil kot najboljša potica, samo včasih je bilo nekaj grenkega vmes.«

Elica se je ozrla na Milico, če posluša njeno čudno zgodbo.

»Ko sem pojedla tisti kruh, sem se pa zopet spomnila mamine solze in sem se ustrašila. Joj, mamino solzo sem snedla!«

Milici je šlo na smeh ob tej čudni sestrični bojazni, vendar si ni upala motiti sveto resnost, s katero je Elica pripovedovala svoje sanje. V znamenje, da z zanimanjem sledi njenemu pripovedovanju, jo je vprašala:

»In potem?«

»In potem sem prestrašena hitela iskat mamo, da ji povem, kaj sem naredila in jo prosim odpuščenja. Zdelo se mi je, da sem naredila nekaj hudega. Ko sem jo našla na vrtu, sem jo poklicala: Mama! Ozrla se je in vprašala: Kaj želiš, Elica? Tedaj pa sem se vzbudila in sem videla, da sem res v spanju poklicala mamo, ki se mi je tudi odzvala.«

»No, in si ji potem povedala, kaj si v sanjah naredila?«

»Nisem. Vesela sem bila, da je bilo samo v sanjah. Sedaj se pa tako bojim mamine solze.«

»Zakaj bi se je bala? Veš, vsaka mamina solza je biser. Ni iz vode, tudi ne iz svetlega kamna. V vsakem kruhu, ki nama ga mama da, je nekaj sladkega in nekaj grenkega.«

»V vsakem kosu kruha je mamina solza? Potem ga pa sedaj ne bom več upala jesti.«

»Zakaj ne?«

»Ker bi morala mama preveč jokati. To pa bi bilo še meni hudo.«

»Že mora tako biti! Tudi mami je hudo, toda ljubi Bog ji bo to enkrat vse poplačal. Vsakokrat, kadar se mama joka, pridejo angeli iz nebes in poberejo solze v lep zlat kelih in jih poneso v nebesa. Tamkaj pa delajo angeli iz njih krone. Veš, ko bomo prišli v nebesa, bomo vsi imeli krone, najlepše pa bodo imele mamice, ker se bodo v njih svetili biseri, njihove solze.«

Junaško dekle.

Pred desetimi leti (1922) se je potopila ladja »Egipet«, ki je vozila velik zaklad zlata, a imela na krovu še več: zlato, neustrašno dekliško srce. Nesreča je hotela, da so prav tedaj, ko je Egipet treščila z neko drugo ladjo skupaj, nekateri uslužbenci stavkali. Ladja se je jako hitro potapljala, zato v tem kratkem času niso mogli niti vseh čolnov spustiti v morje niti vsem potnikom dati rešilnih pasov. Reševali so torej najprej ženske. Ker je krov visel postrani, so jih privezali na vrvi, pa jih drugo za drugo polagali v čoln. Radiotelegrafist si je snel rešilni pas in ga nataknil neki ženi. Junak je utonil.

Tedaj zakliče častnik, ki je nadziral vkrcavanje v čoln: »Še tri!« Kot zadnja, ki bi jo še vzeli v čoln, je čakala mlada dekle Roda. Takoj za njo pa je bila žena srednjih let, ki je glasno vzdihnila: »Oh, moji otročiči! Kaj boste počeli brez mame!« Nemudoma — vsaka sekunda je odločala življenje — se obrne Roda k njej, rekoč: »Gospa, zamenjavja mesti!« in jo porine pred sebe, mornarji jo primejo in polože v čoln, vrvi presekaajo in odrinejo. Ena je bila rešena in odšla v življenje, druga je ostala in dala življenje za svojega bližnjega.

Srečka.

Zadnje pare sem nesla v prodajalno. Kupila sem srečko. Eno samo četrtno. Krčevito sem jo prijala in jo spravila.

»Ali mi boste poslali listo? Veste, pa takoj. Zbogom!« Odšla sem proti domu. Spotoma nisem videla nikogar. Pred očmi mi je plesala srečka. Veliki dobitki. Če zadenem milijon, dobim dve sto petdeset tisoč. Joj, kaj bom z njimi?«

Ustavila sem se pred izložbo. Oh, že vem; kupila bom lepe obleke. Nov plašč. Dolgo sem sanjala o svileni obleki, zdaj jo bom imela. To bo veselje. In prijateljice povabim k sebi. Prijetno bo, sijajno!

Doma sem sedla v najtemnejši kot sobe. V rokah sem imela srečko in mislila o lepem življenju.

Da, denar. Potem se živi. Odlični ljudje me bodo vabili v družbo:

»Fridite, gospodična! Povabimo vas na večerjo, če dovolite. Moj sin bo prišel po vas z avtomobilom.«

Jaz pa bom milostna. Hodila bom, odzivala se vabilom. Včasih pa tudi ne. »Veste, milostljiva, jutri mi ni mogoče. Sem obljubila drugam.«

Dolgo bi še tako v mislih uživala, a ura je udarila dve. Odhitela sem v pisarno. Sedla sem na svoje mesto. Polno aktov in spisov je bilo. Pričela sem z delom. Ni mi šlo. Zopet je bila srečka, ki me je vabila v svoj svet.

»Kaj pa vi tam? Ali se vam ne ljubi delati? Že dve uri vas opazujem. Strmite v papir. Da bi delali, se vam ne zdi.«

Zdrznila sem se. Pričela sem kar tako drsati po papirju. Ne vem, kaj. Zvečer, ko sem odhajala, mi je gospod odpovedal službo, ker je v tovarni primanjkovalo naročil.

Brez službe! No, saj je vseeno. Jutri zadenem. Gotovo, prav gotovo! Fotem službe ne potrebujem.

Šla sem proti domu. Sreča me prijateljica.

»Majda, kam pa ti tako zamišljena?«

»A, ti si! Veš, jutri je žrebanje. Srečko imam in zadenem. Potem te bom povabila. Saj boš prišla?«

»Bom, Majda. Toda, — kaj pa, če ne zadeneš?«

»Kaj? Ne, to ni mogoče. Zadenem! Na svidenje.«

Spati nisem mogla. Vstala sem. Ne vem, kod sem hodila. Toda opoldne, ko sem se vrnila, mi je izročila gospodinja pismo.

Lista. Niti slekla se nisem. Iskala sem. Aha, tukaj! Kaj? Za eno številko sem se zmotila. Lista mi je padla iz rok. Zameglilo se mi je pred očmi. Izgubila sem službo. A srečka mi ni prinesla sreče.

Levstik in »Vrtec«.

Vem, da ste že v »Vrtec« brali o Francetu Levstiku. Morda ste brali celo njegove spise in pesmi. Čudili ste se Martinu Krpanu ter ste se smeje učili na pamet pesmi, ki jih je spesnil za vse rodove slovenske mladine.

Gotovo vam ni prišlo nikdar na misel, da bi razmišljali o tem, kako je nastala povest o Martinu Krpanu, ki človeka tako prevzame, da bi zajezdil očetovega ali sosedovega konja ter bi se napotil po sol, tvoril jo od hiše do hiše, pretepal se z mejači, dokler ne bi nekoč srečal cesarja, ki bi ga v hudi stiski poklical na

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 10.

v Ljubljani 1. oktobra 1881.

Leto XI.

Naša vás.

Stojé na hólmu híje trí,
Pod holmom pótok čist šumi,
In ribice tam plávajo,
Po vodi se vzigrávajo.

Za kóco vsako ulinják
Šumi od zláte zóre v mrák;
Bjédele pridno létajo,
Medú ljudem obétajo.

Oréhov, jáblan, hrúšek, aliv
Od kóčah je do sámih njiv;
Precvítajo, diše vzpomlád,
Jesen rodé okrógel sád.

Razgléd je s hólma lép takó,
Da vábi srce in okó:
Tam gore so /s tód poljé,
In trávnici tam zelene.

A v sénci dróvja sádnega,
V /sémí kríva hládnega /ô
V vréčni skače kúp otrok,
Ki gólih gláv so, bósih nóg.

Po górah óckve so okróg,
Moleče k nébu v sinji lók;
A vsaka ima zvón glasan,
Ki póje, ko se bliža dár.

Nad njimi ptíce pojó
In gnézda si skrivaj pletó;
V /sémí tam se veseló,
Drugam jeséni odleté.

Min /lo vžé je nékaj lét,
Kar šél sem s hólma v /béli svet /lé /i
A vtisnil se mi je v spomín
Do črne jáme globočín.

pomoč zoper objestnega Brdavsca. Slutim, da ste bili zadovoljni s Krpanovim vedenjem na cesarskem dvoru, niste se bali, da bi bil premagan v boju ali pa da bi se preveč zameril cesarju, cesaričina jeza zaradi lipe se vam je zdela grda, saj je pač Krpan moral imeti les, ki je bil »nalaž za njegovo rabo«. In Krpanovo slovo od nehvaležnih dvorjanikov! Ali vam ni srce drhtelo v pravični zadovoljnosti, da Krpan govori po pravici, ko bere levite ošabni cesarici in skopemu ministru? Ali se vam ni zdel ta konec lepši kakor zaključki onih pravljic in pripovedk, v katerih se pastirček oženi s kraljično?

Bog ve, ali ste pomislili, ko ste prebrali povest o Krpanu, nanj, ki jo je spisal. Najbrž ne, saj se vam je povest zdela tako naravna kakor pomladno cvetje, poletne počitnice, jesensko sadje in zimski led in sneg. Kakor domače gore ali polja ali vinogradi, kakor oče in mati, tako je bila tudi ta povest od vekomaj v vas, saj ste vedeli, odkar živite, in tega je gotovo mnogo več, kakor je zapisano v spričevalu, da je treba biti dober, toda da človekove dobrote nikdo ne sme žaliti z nehvaležnostjo in krivičnostjo.

Ni pa vam prišlo najbrž na um, da je, zlasti kar se tiče materialne moči, slovenski narod kakor otrok. Ni sicer otrok po duhu; kajti njegovo duhovno bogastvo, ki ga predstavljajo pesmi, povesti, slike, kipi, stavbe, skladbe, učene razprave, narodna zvest in jezik, je glede na naše število precej veliko, ni otrok po svojem delu za vsakdanji kruh, čeprav je njegovo gospodarsko življenje še tu

in tam na otroški stopnji, niti po svojih hudih napakah, je pa kakor otrok po svoji številčni nemoči, ki je povzročila, da smo bili Slovenci skoraj vedno pod tujo oblastjo, ki je zavirala naš naravni razvoj. Vodniki naših očetov pa so bili dostikrat »predobri«, s preveliko vneto so učili ljudstvo, da mora vdano služiti gospodom, le redki so dvigali glas in roke za narodovo »staro pravdo«. Kmetiško ljudstvo, ki je ostalo do danes edini pravi predstavnik naroda, pa se je vedno zavedalo pravice, katero mu dajeta dobroti in delo. In šele, ko so se pojavljali na našem obzorju prvi znaki ustavnega življenja, ki je obetalo ljudstvu, da bo sčasoma moglo sodločevati pri vladanju, so naši narodni preporoditelji sprejeli vzor pravice od ljudstva in ga zapisali v slovensko knjigo kot narodno postavo, ki se glasi: zadostite žaljeni človeški dobroti, in vsakdanji kruh onemu, ki dela!

In ta misel je tudi pravi pomen Levstikovega Martina Krpana, saj je po pesnikovi besedi: »resnica v prijetni šali«. Krpana ni napisal Levstik zato, da bi ga brala samo mladina, z njim je hotel dramiti zlasti one učene ljudi, ki se niso dovolj ozirali na to, kako čuti, misli, govori in dela človek — kmet, steber naroda.

Levstik je videl, da novi način gospodarskega in političnega življenja ruši tihoto zakonitih vasic, dremajočih trgov in mestec, v katerih so živeli naši predniki, slutil je, da bodo železnice, tovarne, rudniki, trgovska središča izvabljala ljudi od pluga, ki ne bo mogel izsiliti za naraščajoči zarod kruha iz prs zemlje, čeravno se bo zvijal na njegovih ročicah orač, kakor bi hotel prodreti do zemeljskega osrčja!

Bal se je, da bo tujstvo, ki je lezlo med nas po sredstvih novega gospodarskega življenja, pogoltnilo slovenskega človeka, ki se bo začel sramovati svojega jezika in rodu, ter bo postal odpadnik, ki bo izgubil vse dobre lastnosti svojega in si ne bo pridobil nobene dobre lastnosti tujega naroda.

Vse Levstikovo pisanje izvira iz boja zoper odpadništvo. Zato je s strastno ljubeznijo pisal pesmi, povesti, ocene slovstvenih del, članke o jeziku, sestavljal slovar, ki bi obsegal vse bogastvo slovenske besede, delal v narodnih društvih, urejal časnike, vse z namenom, dopovedati Slovincem, da se morajo sicer novemu načinu življenja prilagoditi, vendar ne smejo zatajiti duha in jezika svojih očetov, temveč ga morajo povzdigniti v bogato književnost, odkoder bo poveličan v pesmih, povestih, učenih razpravah in člankih kakor rosa padal na prešnavljajoče se življenje, ki se bo sicer razvijalo po zakonih novih časov, vendar bo rastle v skladu z vrednotami, katere si je ustvarilo ljudstvo v letih svojega tisočletnega trpljenja.

Levstikova načela so zmagala. Z njimi je prekvasil najboljši izmed svojih sodobnikov, ki so nam ustvarili naše slovstvo, ki je dalo narodu nezlomljivo hrbtnico, da se je uspešno upiral tujstvu. Levstika pa so zlomile življenjske nesreče v najlepši dobi.

Velik del svojega dela v zadnji dobi življenja je posvetil Levstik — mladini. In baš v »Vrtcu« je od pozne jeseni 1873, pa do 1886. l. izšlo okoli 200 povestic, basni, pravljic, člankov in pesmi, katere je sicer le deloma napisal Levstik, vse pa pred natisom najpopolneje jezikovno predelal, to se pravi, na novo spisal, ker je sicer pri predelavah in prevodih obdržal vsebino prvotnega pisatelja, katero pa je izrazil s svojim prelepim jezikom in svojim načinom izražanja. Vendar ni v teh letih Levstikovo ime nikdar zapisano v »Vrtcu«. Razna imena resničnih pisateljev, izmišljena imena, začne črke označujejo njegovo delo.

Zakaj se je Levstik posvetil pisanju za mladino? Zato, ker je ljubil mladino. Zlasti je ljubil otroke svojih prijateljev in sorodnikov. V ostalih so se ohranila pisma njegovega brata Janeza, v katerih mu je med drugim moral zvesto poročati, kako žive otroci brata Matije, ki je gospodaril v Podgori pri Novem mestu, kjer še zdaj živi rod Levstikov. Svojim nečakom in nečakinjam je bil do smrti radodaren striček. Kot primer Levstikove ljubezni do otrok prijateljev naj navedem nekaj, kar se tiče neke njegove pesmi, ki je izšla v »Vrtcu«. To je pesem: Božič odpisuje Najdihojci, ki je izšla v našem listu 1881. l. na 2. str. Ta pesem, ki vam je gotovo znana iz čitanke, dasi vam je mogoče ostala nekoliko temna, kakor je bila nekoč

Na pisemskem zavitku pa je zapisal ta-le naslov:

»To pismo pojdi na zémľjo Ščitomírju Dolénjčku v róko.

V Ljubljani živí.«

To je bila prva zasnova pesmi: Božič odpisuje Najdihojci. Ker v njej še ni imena Najdihojca, temveč je Ščitomírju ime Pečeléznik, je najbrž nastala pred dečkovo prekrstitvijo v Najdihojco. V Levstikovi pesniški ostaliní imamo poleg te še štiri druge zasnove, ki so vse drugačne, kakor je ona, ki je natisnjena v »Vrtcu« 1881. l. in ki je znana vam. In glej čudo, v »Vrtcu«, ki je last Licejske knjižnice v Ljubljani, je Levstik popravljval celo natisnjeno pesem. To priča, kako vestno je pilil svoje pesmi, kako večno nezadovoljen je bil s svojim delom, ker je hotel, da bi bilo popolno, kar se tiče jezika in oblike.

Prvi Levstikov spis v »Vrtcu« je izšel 1873. l. na str. 141. pod naslovom: Krojaštvo. To je temeljit opis krojaške obrti. L. 1874. je opisal Levstik v »Vrtcu« še: tesarstvo, zidarstvo, kovaštvo in klobučarstvo. Tega leta je priobčil tudi vrsto učenih razprav: Jezikovne stvari. V njih je branil čistoto slovenskega jezika in zagovarjal svoje pisanje zoper kritike, ki so se oglašali tudi iz vrst »Vrtčevih« čitateljev. Vendar je 1874. l. Levstikov jezik v »Vrtcu« zmagal. Vsi spisi tega letnika kažejo glede na jezik pečat njegove predelave. V prihodnjem letniku 1875. l. so vse pesmi in povesti, ki so podpisane z imenom: Lujiza Pesjakova, kakor tudi povesti in basni, ki so zaznamenovane z začetnicama V. —ž—, kar pomeni najbrž ime resničnega »Vrtčevega« sotrudnika Viktorja Eržena, in odlomki prevoda iz Nestorjevga ruskega Letopisa — deloma Levstikove popolne predelave tujih izdelkov deloma Levstikov prevod.

To velja tudi za sestavke v l. 1876.—78., ko so vse pesmi, ki so podpisane od Lujize Pesjakove v prvotni zasnovi, ki nam ni znana, res najbrž last te pisateljice, toda v tem jeziku in v tej obliki, kakršno imajo v »Vrtcu«, pa nedvomno Levstikove. Isto trdim tudi o prevodih ruskih narodnih pravljíc in basni, ki so izšle v »Vrtcu« l. 1877.—78. Podpisane so največkrat z začetnicama A. K., kar gotovo pomeni: Anton Koblar. (Ime poznejšega slovenskega zgodovinarja, dekana v Kranju, ki je bil takrat bogoslovec v Ljubljani; kajti ta pripoveduje sam na nekem lističu, ki ga hranijo v njegovi zapuščini v Licejski knjižnici, da je prišel Levstik nekoč k njemu v semeišče, potem ko je bil poslal nekaj prevodov iz ruščine uredniku »Vrtca«, ter mu izjavil, da bo on te prevode nadaljeval. To velja tudi za Črtice iz ruske zgodovine, ki so izhajale v »Vrtcu« 1879. l. zaznamenovane z začetnicama A. K., katere je potem popolnoma samostojno brez slehernega Koblarjevega sodelovanja nadaljeval Levstik v »Vrtcu« 1880. l. pod naslovom: Iz ruske zgodovine; ker jih je, kakor sem omenil, tudi sam začel prvi prevajati iz Nestorjevga Letopisa že 1875. l. in jih je nekaj tudi že takrat priobčil.

Posebno bogato je Levstikovo delo za »Vrtcu« v letu 1880. Tega leta, ki bi ga lahko imenovali pesemsko leto, je objavil v njem poleg samostojnih predelav tujih pesmi, ki so zaznamenovane s črkami: A. Šč—c. in z imenom A. Ščinkovec, svoje prekrasne: Otročje igre v pesemcah, pristno-narodno: Kmetstvo znamenje, ki tako živo spominja na njegovo mladostno pesem: Na vseh svetnikov dan, ki je izšla v Pesmih 1854. l., v onostranstvo zamišljene: Puščavnika in pretresljivo: Grešnikovo molitev. Razen tega je Levstikovih tudi nekoliko drobnejših člankov in stihov tega letnika.

Otročje igre v pesemcah pomenijo vrh Levstikove mladinske pesmi, kajti v njih je ustvaril slovenskemu otroku prelep svet igre in dela, šale in pouka, sanj in resničnosti, živali in človeka. Žal, da slovenski starši in učitelji niso imeli časa in zmožnosti, da bi otrokom pravilno razlagali in prednašali te igre, ki že z naslovom in z vsem svojim načinom in vsebino hočejo, da spremljajo otroka pri igri, ne pa, da se jih otroci brez razumevanja uče na pamet. V prihodnjih letnikih (1881.—86.) je napisal Levstik za »Vrtec« še nekaj pristnih otroških pesmi, n. pr. Božič odpisuje Najdihojci, Živopisec in Marija, ki je izšla v dveh različnih izdelah, Naša vas (1881), Mačka miš in miška, Rimska cesta (otročja igra) (1882), prevod Bürgerjevega Ujetega vrabca (1883), Kakó je v Korotánu (1886). Predelaval je še tudi zdaj pesmi in sestavke drugih pesnikov, 1885, 1, pa tudi 1885, 1. pesmi, ki so podpisane z imenom: Fr. Krek, s črkami: V. Š., J. St., in druge, vendar vedno manj, zadrževan pač najbolj od težke bolezni, katere je uničevala ne samo njegovo telo, temveč tudi njegovega duha. Pesem: Kakó je v Korotáni, ki obnavlja staro dolensko reklo o čudnem svetu, ki se imenuje Korotan, je zadnje Levstikovo delo pri »Vrtec«, katerega je nesebično podpiral več kot deset let.

Marsikatero Levstikovo delo, kateremu je posvečal več skrbi in dela, kakor pa Krpanu in Otročjim igram, ki so se mu rodile iz nesebične ljubezni do naroda in mladine, je danes pozabljeno. Teh dvoje pa bo živelo, dokler bo poganjal zarod slovenske madine in izpodraščal v dobre ljudi in vnete Slovence.

P O U K I N Z A B A V A

Boj kobilicam. Dolgo so že iskali kosičša kobilic, tiste grozne kraje, kjer se zaplodijo in razmnožijo milijarde živalce, ki so pravcata šiba božja. Dve taki legli so zdaj odkrili: eno je porečje veletoka Niger, zlasti dežela Senegal v Zap. Afriki, drugo pa Čadsko jezero v osrčju Afrike. Zlo bodo skušali zatreti v korenini.

Koristna sleparija. L. 1865 je neki slepar ponaredil angleški cekin za 300 Din. Ko ga je lastnik nedavno prinesel zlatarju, mu je ta povedal: »Saj to sploh ni zlato!« Lastnik se je prestrašil, a debelo pogledal, ko je zlato nadaljeval: »Vreden je dvakrat toliko kot cekin iz zlata; je namreč iz platine in pozlačen, platina je pa dvakrat tako draga ko zlato. L. 1865 je bila platina vredna komaj tretjino toliko kot zlato in se je ponarejanje izplačalo.

Divje brzine. Železnice morajo v prometu tekmovali z avtobusi in letali. Zato celo najurnejše proge postavljajo na tir vse urnejše vlake. Sloveči »Leteči Škots«, železnica med Londonom in Edinburgom, je doslej 631 km dolgo pot prevozil v 8 urah 15 min., torej vkljub čakanju na postajah na uro predirkal 64 km (Ljubljana-Ribnica); odslej bo za isto pot porabil samo 7 ur 50 min., skoraj pol ure manj.

Junak, kdor kljubuje viharjem! Med Buri v Južni Afriki je nedavno razsajal

vihar s točo. Trije fantiči so bili na polju. Toča je bila debela kot kurja jajca in je treskala na zemljo kakor kamenje. Seveda lahko eno samo tako zrno ali boljše ledena kepa ubije človeka ali žival. Najstarejši med dečki je imel deset let. Zavešja ni bilo daleč naokoli nikjer. Kaj storiti? Desetletnik je bil iznaciuj, pogumen in požrtvovalen. Tovaršema veli, naj se uležeta eden na drugega, sam pa se zlekne vrh obeh in tako čakajo, da se uima spreleti. Ljudje so prišli dečke iskat boječ se, da jih je najbrž ubilo, a oba mlajša sta bila nepoškodovana, njun pogumni rešitelj je bil pa tako obtolčen, da so ga morali peljati v bolnišnico.

Bujno stvarstvo. Strmimo nad božjo iznajdljivostjo, ki zna ustvariti milijarde človeških obrazov tako, da si niti dva nista enaka. A nič manj čudna je resnica, da si tudi med bilijoni snežink niti dve nista docela enaki! Neki prijatelj narave v Ameriki, piše se Bentley, je več let zaporedoma fotografiral najlepše snežinke in slike povečeval, pa prišel do spoznanja, da je lepota in oblika snežink odvisna od višine oblakov, iz katerih je priletela, a tudi dognal, da si niti dve nista popolnoma enaki. Kajne, kako zelo prav so imeli trije mladeniči v ognjeni peči, ki so prepevali: »Slavita Gospoda led in sneg: slavita in povečujnta ga na veke!«

Svetovna žetev pšenice. Gotovo bo zanimalo tudi našo mladino, koliko pšenice se na vsem svetu pridela, koliko porabi in koliko je preostaja.

Iz naslednje razpredelnice je natančno razvidno, koliko se je v dobrih letinah v vsaki posamezni državi pridelalo oziroma porabilo.

	Pridelek	Poraba
Zdr. drž. Amer.	240	190
Rusija	190	200
Kanada	120	30
Indija	90	80
Francija	80	90
Avstralija	50	15
Argentiniya	60	25
Turčija	50	15
Italija	50	80
Španija	40	40
Velika Britanija	15	75
Nemčija	30	45
Rumunija	25	20
Jugoslavija	15	13
Poljska	15	14
Madžarska	20	12
Bolgarska	15	7
Češkoslovaška	10	13
Belgija	4	15
Grčija	3	6
Švedska	3	5
Avstrija	3	10
Švica	15	5
	1087,5	905
Pridelalo	1087,5	
Porabilo	905,—	
Preostaja	182,5 milij. centov.	

V pretežni večini je preostaja v ameriških državah, katero pa navadno zmečejo v morje. Koliko milijonov stotov so je še lani zmetali v morje, kljub silni lakoti in povodnji, ki je takrat razsajala po Kitajskem!

Vsled različnega podnebja se vrši tudi žetev skoro v vsaki državi v drugem času, in sicer:

januarja: Argentiniya;
februarja: Indija;
marca: Egipt;
aprila: Mehika;
maja: Kitajska, Maroko;
junija: Italija, Kalifornija, Španija;
julija: Jugoslavija, Francija, Madžarska, Juž. Rusija, U. S. A., Zap. Kanada;
avgusta: Jugoslavija, Vzh. Kanada, Anglija, Belgija, Nemčija, Češkoslovaška;
septembra: Škotska, Skandinavija, Sred. Rusija, Sev. Kanada;
oktobra: Sev. Rusija;
novembra: Juž. Afrika;
decembra: Avstralija, Nova Zelandija.

Železnica čez morje. Vozila čez morje železnica ne bo, ampak prepeljali jo bodo iz Anglije v Ameriko. Slavní »Kraljevi Škot«, ki vozi med Londonom in Glasgowom in je tekmeč »Letečega Škota«, bo za svetovno razstavo l. 1933 prepeljan v Čikago, čeprav tehta 500 ton.

Brž plačaj »Vrtec«, če ga še nisi!

Rešitve iz 9. številke.

Orač.

Sveta si zemlja in blagor mu, komur plodiš.

Dopolnilna uganka.

Ko-si-lo, kri-la-tec, po-ko-ra, de-la-vec, za-lo-ga, sla-mi-ca: sila kpla lomí.

Majska.

Cena, oves, oreh, smrt, obok očim, Ivan, amen, Adam, klej, moka, jata, kava, roka, pušt, Srbi, šola, reka, para: Cvetoči maj, kako si lep!

Zahvaljujem se

vsem prijateljem, pisateljem in pisateljicam, ki so hranili »Vrtec« s tečno hrano v pesmicah in povestih, vsem, ki so »Vrtec« širili med mlade ljudi, vsem, ki so »Vrtec« naročili in plačali, ter jih

prosim,

da mu ostanejo zvesti v prihodnjem letu, ga širijo in priporočajo. Urednik in upravnik se pa bosta potrudila, da bo lep, pisan, vesel, vedno pa poučljiv.

Levstik in »Vrtecc«.

K temu spisu nekaj pojasnil: Slika na strani 155. je naslovna stran »Vrtca«, ko je bil star »Vrtecc« enajst let (zdaj jih ima že 62), z Levstikovo pesmijo »Naša vas«. Čudili se boste morda, kako so mogli tako pesmico dati med svet. Pa res táka ni šla med svet. V tiskarni so namreč stavci, ki stavijo črke, pri tem se pa seveda zmotijo, da postavijo napačne črke, ker delajo zelo hitro (kar svoje naloge pogledjte!). Kar natisnejo, popravi najprej »korektor« v tiskarni in stavec popravi. Tisto »popravo« dobi v roke urednik, ki »popravo« še enkrat popravi, če je treba. Tako popravljeno »popravo« kaže slika na str. 155. in to dobi stavec še enkrat pod roke, da je končno vse lepo in pravilno in za med svet. — Sliki na str. 157. kaže dve Levstikovi pesmi: v prvi so štirje začetki pesmice »Božič odpisuje Najdihojcice, v kateri vidite, kako je Levstik pilil in pilil, da bi bila pesem popolna za srce in uho, ravnotako v drugi »Kako je v Korotánu«, kjer je pesem že tako opiljena, da je godna za tisk.

NOVE KNJIGE:

Prodajalna K. T. D. v Ljubljani, nam je poslala: Knjiga postave, 45 govorov o božjih zapovedih v treh zvezkih, ki jih je govoril dr. Mihael Opeka, stolni pridigar. Govori razlagajo 10 zapovedi po katekizmu. Razlaganje božjih zapovedi sicer slišite v šoli in v cerkvi pri »nauku«. Pa bo marsikateri moral ostati doma za varuha ali pa bo moral iti past. Kdor je že te posle opravljal, ve, kako je dolgčas, če je sam. Vzemi te knjige, prečitaj od prve strani do zadnje, pa sam ne boš vedel, kdaj moraš k večerji. Tako hitro ti bo čas potekel. Ob teh zvezkih si boš obogatil in utrdil vero in božje postave, pa tudi svoj jezik, ker je govornik znan pesnik. — Odrešenje, 7 govorov o Jezusovem trpljenju. Govornik je imel te govore v stolni cerkvi, ki je bila »zares natpana« vernega ljudstva. Razlaga vse »veliko in čudežno, kar je trpel naš Bog za naše odrešenje«. P. Mavricij Teraš. Po stezah resnične popolnosti. Ni dovolj, če se ogiblremo velikih pregreh ter izvršujemo za silo svoje krščanske dolžnosti. Kreposti nam je treba. To hoče ta knjiga.

Družba sv. Mohorja v Celju. Dr. Franc Detela, Zbrani spisi. Detela je eden najpomembnejših ljudskih pisateljev pretekle dobe. Če bereš njegove povesti, si kakor doma. Njegov jezik je tvoj jezik, nič izumetničenih in iskanih besed. Detelove ljudi vsak dan vidiš in slišiš. Kdor bi hotel kdaj za naše ljudi pisati, mora iti k Detelu v šolo, potem ga bomo razumeli. — Bogomir Magajna, Gorenje mesto. Magajna je Kraševac in ste ga že večkrat srečali v mladinskih listih. V tej povesti opisuje svet, ki vre, kipi in zori v nove dni. —

Misijska tiskarna v Grobljah. Prazgodovina sveta, napisal zelo amljivo dr. Jakob Žagar. Razlaga, kako je Bog svet ustvaril v šestih dneh. —

Tiskarna Brata Rodé in Martinčič v Celju. Zgodba male rože. Igrica iz mladostnega življenja Male Terezije. Igrica je lahko uprizorljiva in jo sme vsakdo igrati, ki naroči vsaj deset izvodov. Stane 8 Din.

Umetniška propaganda v Loki pri Zid. mostu. — Oton Župančič, Ciciban. Prelepa zbirka pesmic Cicibanov in prav bogato poslikanih. —

France Vodnik, Borivec z Bogom. Pesmi, ki jih prav toplo priporočamo mladim pesniškim talentom v učenje in razglabljanje.

Krylov-Vdovič, Basni. Priporočamo to knjigo vsem, ki prevajajo iz tujih jezikov v slovenščino, da se nauče vestnosti in spretnosti v prevajanju.